

İSKENDERUN
AKDENİZ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEMEL EĞİTİMİ

Hoş Geldiniz

Hazırlayan
Cemal BİLGİN
Sağlık Hizmetleri Alan Öğretmeni

Eğitimin Amacı

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel bilgilere sahip olmak,
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının nedenlerine ve sonuçlarına dikkat çekmek,
- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası hakkında, öğrencilerimizi bilinçlendirmektir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Nedir?

- İşyerlerinde, işin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek tehlikelerden ve sağlığa zarar verebilecek koşullardan, çalışanlarımızı korumak ve onlara daha iyi bir çalışma ortamı sağlayabilmek adına yaptığımız bilimsel ve sistemsal çalışmaların tümüdür.
- **İş Güvenliği; Kaza olduktan sonra değil, kaza yaşanmadan** tüm tehlike ve riskleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapan bir bilim dalıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı

- Çalışanlara, sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamak,
- Çalışma şartlarının olumsuz etkilerinden onları korumak,
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçmek,
- İş ve çalışan arasında mümkün olan en iyi uyumu temin etmek,
- İşyerlerindeki rizikoları tamamen ortadan kaldırmak ve oluşabilecek maddi-manevi zararları en alt seviyeye indirmek,
- Çalışma verimini artırmak,

Neden İş Güvenliği? 1

- Dünyada, **her 3 dakikada bir**; iş kazası gerçekleşiyor,
- **Her 90 dakikada**; bir kişi sakat kalıyor,
- **Her 4 saatte**; bir kişi hayatını kaybediyor.

TÜRKİYE

ölümlü iş kazalarında;

Avrupa'da 1. ve Dünya'da 3. sırada !!!

Neden İş Güvenliği? 2

Yaşanan iş kazalarının en önemli nedenleri;

bir veya birden fazla cismin sıkıştırması, ezmesi, batması ve kesmesi, düşen cisimlerin çarpıp devirmesi, kişilerin düşmesi ve makinelerin sebep olduğu kazalar şeklinde sıralandı.

Bu nedenlerle yaşanan kazalar, toplam kazaların %82'sini oluşturdu.

İş Kazası Nedir? 1

- Önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına ve üretimin bir süre durmasına yol açan olaylara **iş kazası** denir.
- İş kazaları, **sabah saatlerinde** daha sık meydana gelmektedir..

İş Kazası Nedir? 2

İş kazalarının;

- % 88' i - **Tehlikeli Davranışlardan,**
 - % 10'u - **Tehlikeli Durumlardan,**
 - % 2'si - **Kaçınılmaz Sebeplerden,**
- kaynaklanmaktadır...

Tehlikeli durum ve davranışların önüne geçildiğinde,
iş kazaları engellenmiş olur !

Tehlikeli Davranışlar 1

- Çalışanın bedensel ve zihinsel gücüne uygun olmayan işlerde çalışması
- İşle ilgili yeterli eğitim, beceri ve deneyime sahip olmamak
- Dalgınlık ve dikkatsizlik
- Makine koruyucularını çıkarmak
- Tehlikeli hızla çalışmak
- Görevi dışında iş yapmak
- İş disiplinine uymamak
- Yetkisiz ve izinsiz olarak tehlikeli bölgede bulunmak

Tehlikeli Davranışlar 2

- Kişisel koruyucuları kullanmamak,
- **Tehlikeli yerlerde çalışmak,**
- Şaşırma, kızgınlık, üzüntü, telaş, şakalaşma vb.
- **İşini sevmemek, benimsememek.**

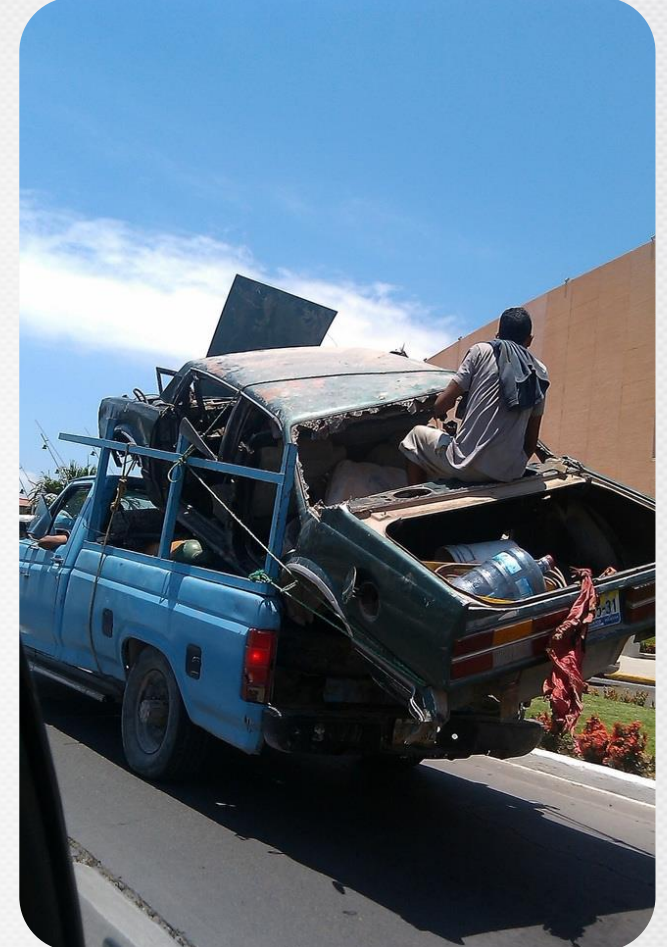
Tehlikeli Davranışlar 3

Tehlikeli Davranışlar

4

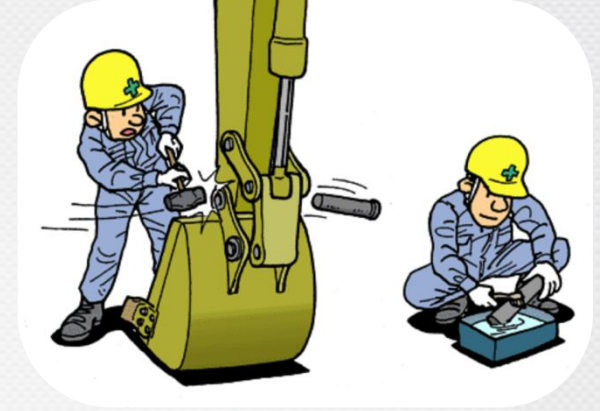
12

Tehlikeli Durumlar

1

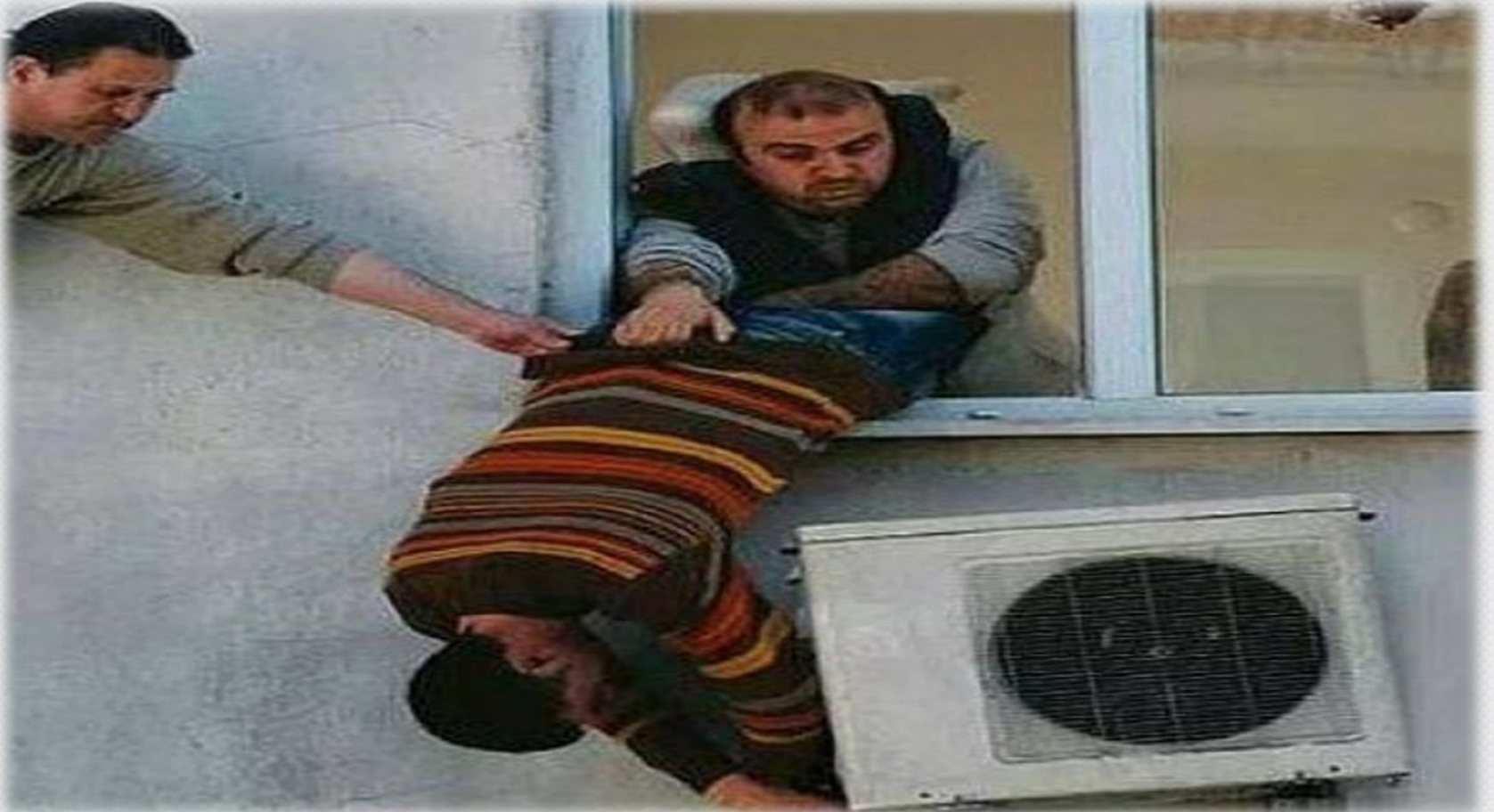
- Emniyetsiz Yöntem ve Şartlar,
- **Yetersiz Uyarı Sistemi,**
- Yetersiz Koruyucu Ekipman,
- **Zemin Kirliliği, Kaygan Zemin**
- Dağınık ve Düzensiz Çalışma Ortamı,
- **Yetersiz/Fazla Aydınlatma,**
- Yetersiz Havalandırma,
- **Denetim Yetersizliği.**

Tehlikeli Durumlar

2

Tehlikeli Durumlar

3

15

İş Kazası Örnekleri

1

İş Kazası Örnekleri

2

İş Kazası Örnekleri

3

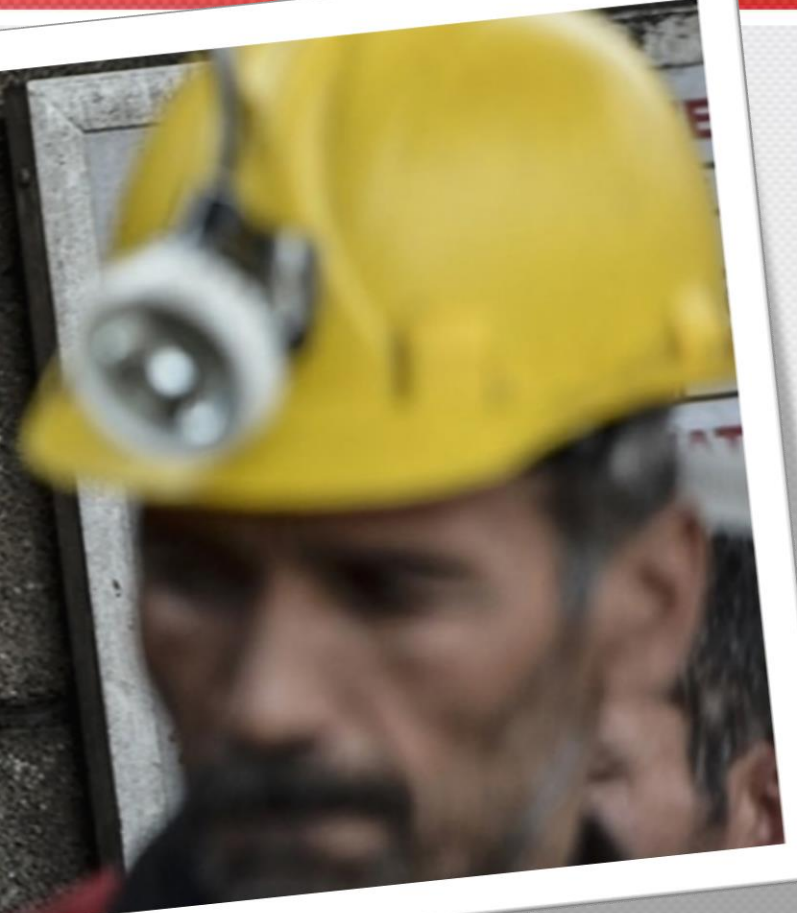

İş Kazasının Oluş Nedenleri

KAZALARIN 4 ANA NEDENİ

- 1- GÖRMEDİM
- 2- DÜŞÜNEMEDİM
- 3- BİLMİYORUM
- 4- ACELEM VAR

Meslek Hastalıkları 1

Çalışanların çalıştırıldığı işin niteliğine göre, tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı,

geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleridir.

Meslek Hastalıkları 2

İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek için herkese bir takım sorumluluklar düşer...

Devlet

- Yasa Çıkarmak,
- Denetlemek,
- Alt yapı oluşturmak

Çalışan

- Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan **her türlü önleme uymakla** yükümlüdürler.

Meslek Hastalıkları 3

İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek için herkese bir takım sorumluluklar düşer...

İşveren

- İşveren, işyerlerinde alınması gereken İSG tedbirlerinin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi,
- İş kazalarının önlenmesi,
- Gerekli her türlü önlemin alınması,
- Çalışanların, karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirilmesi.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin Çalışanlara ve İşletmelere Sağladığı Yararlar

- *Çalışan sağlığında iyileşme,*
- *Ağır yaralanmalar ve ölümlle sonuçlanan iş kazalarının sayısında azalma,*
- *Meslek hastalıkları sayısında azalma,*
- *Üretim kaybında azalma,*
- *Verimlilik artışı.*

İş Sağlığı ve Güvenliği Madde 19

1

- Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür,
- Çalışanlar kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımları doğru kullanmak ve korumakla yükümlüdürler,

4857 SAYILI
İŞ KANUNU

ІЗ КАНУНУ

İş Sağlığı ve Güvenliği Madde 19

2

- Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak,
- Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak .

İş Sağlığı ve Güvenliği Madde 13

1

- Ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalan çalışanlar kurula, kurulun bulunmadığı işyerlerinde ise işverene başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul acilen toplanarak, işveren derhâl kararını verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar, çalışana ve çalışan temsilcisine yazılı olarak bildirilir.
- Kurul veya işverenin, çalışanın talebi yönünde karar vermesi hâlinde çalışan, gerekli tedbirler alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir. Çalışanların çalışmaktan kaçındığı dönemdeki ücreti ile kanunlardan ve iş sözleşmesinden doğan diğer hakları saklıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Madde 13

2

**4857 SAYILI
İŞ KANUNU**

İŞ KANUNU

Çalışanlar ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda birinci fıkradaki usule uymak zorunda olmaksızın işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk ederek belirlenen güvenli yere gider. Çalışanların bu hareketlerinden dolayı hakları kısıtlanamaz.

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

1. Özel bir amaç, faaliyet veya durumu işaret eden;
 - *Levha,*
 - *Renk,*
 - *Sesli yada ışıklı sinyal,*
 - *Sözlü iletişim yada el-kol işareti yoluyla,*
2. İş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi veren,
3. Tehlikelere karşı uyarıcı ya da talimat veren işaretlerdir.

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

- **Acil Çıkış ve İlk Yardım İşaretleri**

Acil çıkış yolları, ilkyardım veya kurtarma ile ilgili bilgi veren işaretleri,

- **Bilgilendirme İşareti**

Yasak işareti, uyarı işareti, emredici işaret, acil çıkış ve ilkyardım işaretleri dışında bilgi veren diğer işaretleri,

- **El İşareti**

Çalışanlar için tehlike oluşturabilecek manevra yapan operatörleri yönlendirmek üzere ellerin ve/veya kolların önceden anlamları belirlenmiş hareket ve/veya pozisyonlarını,

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

- **Emredici İşaret**

Uyulması zorunlu bir davranışı belirleyen işareti,

- **Güvenlik Rengi**

Güvenlik açısından özel bir anlam yüklenen rengi,

- **Ek bilgi Levhası**

Bir işaret levhası ile beraber kullanılan ve ek bilgi sağlayan levhayı,

- **Işıklı İşaret**

Saydam veya yarı saydam malzemedен yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümünü verilmiş işaret düzeneğini,

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

- **İşaret Levhası**

Geometrik bir şekil, renkler ve bir sembol veya piktogramın kombinasyonu ile özel bilgi ileten ve yeterli aydınlatma ile görülebilir hale getirilmiş levhayı,

- **Sembol veya Piktogram**

Bir durumu tanımlayan veya özel bir davranışa sevk eden ve bir işaret levhası veya ışıklandırılmış yüzey üzerinde kullanılan şekli,

- **Sesli Sinyal**

İnsan sesi ya da yapay insan sesi kullanmaksızın, özel amaçla yapılmış bir düzeneden çıkan ve yayılan kodlanmış ses sinyalini,

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri

- **Sözlü İletişim**

İnsan sesi veya yapay insan sesi ile iletilen, önceden anlamı belirlenmiş sözlü mesajı

- **Uyarı İşareti**

Bir tehlike kaynağı veya tehlike hakkında uyarıda bulunan işareti

- **Yasak İşareti**

Tehlikeye neden olabilecek veya tehlikeye maruz bırakabilecek bir davranışı yasaklayan işareti, ifade eder.

İşaret Çeşitleri

Sabit ve Kalıcı İşaretler

- Sabit ve kalıcı işaret levhaları; *yasaklamalar, uyarılar ve yapılması zorunlu işler* ile *acil kaçış yollarının ve ilkyardım bölümlerinin* yerlerinin belirtilmesi ve tanınması için kullanılır,
- Engellere *çarpma* veya *düşme* riski olan yerler, işaret levhası ve güvenlik rengi ile kalıcı şekilde belirlenir,
- *Trafik yolları* güvenlik rengi ile kalıcı olarak işaretlenir.

İşaret Çeşitleri

Geçici İşaretler

- Gerekli hallerde işaretlerin birlikte ve birbirinin yerine kullanılma imkanı da dikkate alınarak; **tehlike sinyali vermek**, gerekli önlemlerin alınması için **ilgili kişinin çağırılması ve çalışanların acil tahliyesi için ışıklı işaretler, sesli sinyaller ve/veya sözlü iletişim** kullanılır,
- Gerekli durumlarda, tehlikeye yol açabilecek ya da tehlikeli manevralar yapan kimseleri yönlendirmek için **el işaretleri** ve/veya **sözlü iletişim** kullanılır.

İşaret Çeşitleri

- ✓ ***Aynı derecede etkili ise, aşağıdaki işaretlerden herhangi biri kullanılabilir;***
 - 1. Engel veya düşme tehlikesi olan yerlerde; işaret levhası veya güvenlik rengi
 - 2. Işıklı işaret, sesli sinyal veya sözlü iletişim
 - 3. El işaretleri veya sözlü iletişim
- ✓ ***Aşağıda belirtilen işaretler birlikte kullanılabilir;***
 - 1. Işıklı işaret ve sesli sinyal
 - 2. Işıklı işaret ve sözlü iletişim
 - 3. El işaretleri ve sözlü iletişim

İşaret Çeşitleri

RENK	ANLAMI VEYA AMACI	TALİMAT VE BİLGİ
KIRMIZI	<i>Yasak işareti</i>	Tehlikeli hareket veya davranış
	<i>Tehlike alarmı</i>	Dur, kapat, düzeneği acil durdur, tahliye et
	<i>Yangınla mücadele ekipmanı</i>	Ekipmanların yerinin gösterilmesi ve tanımlanması
SARI	Uyarı işareti	Dikkatli ol, önlem al, kontrol et
MAVİ	Zorunluluk işareti	Özel bir davranış ya da eylem Kişisel koruyucu donanım kullan
YEŞİL	<i>Acil çıkış, ilk yardım işareti</i>	Kapılar, çıkış yerleri ve yolları, ekipman, tesisler
	<i>Tehlike yok</i>	Normale dön
MAVİ PARLAK TURUNCU	Sadece dairevi bir şekil içinde kullanıldığında emniyet rengi olarak kabul edilir. Emniyet işaretleri dışında sarı yerine kullanılabilir. Özellikle zayıf doğal görüş şartlarında floresan özellikli bu renk çok dikkat çekicidir.	

İşaret Levhaları

Yasaklayıcı İşaretler

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Yasaklayıcı İşaretler : Daire biçiminde, beyaz zemin üzerinde siyah piktoqram, kırmızı çerçeve ve diyagonal çizgi (**Kırmızı kısımlar** işaret alanının **en az %35'ini kapsayacaktır**)

Sigara İçilmez

Suyla söndürmek yasaktır

İş makinası giremez

Sigara içmek ve açık alev kullanmak yasaktır

İçilmez

Yaya giremez

Yetkisiz kimse giremez

İşaret Levhaları Uyarıcı İşaretleri

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Uyarı İşaretler : Üçgen biçiminde, sarı zemin üzerinde siyah piktogram, siyah çerçeve (**Sarı kısımlar** işaret alanının **en az %50'ini kapsayacaktır**)

Parlayıcı madde

Kuvvetli manyetik alan

Biyolojik risk

Patlayıcı madde

Engel

Düşük sıcaklık

İyonlaştırıcı olmayan
madde

Düşme Tehlikesi

Zararlı veya tahriş
edici madde

11

İşaret Levhaları Uyarıcı İşaretleri

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Uyarı İşaretler : Üçgen biçiminde, sarı zemin üzerinde siyah piktogram, siyah çerçeve (Sarı kısımlar işaret alanının en az %50'ini kapsayacaktır)

Lazer ışını

Aşındırıcı madde

İş makinası

Oksitleyici madde

Radyoaktif madde

Elektrik tehlikesi

Zehirli (toksik) madde

Asılı yük

Tehlike

İşaret Levhaları

Emredici İşaretler

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Emredici İşaretler : Daire biçiminde, mavi zemin üzerinde beyaz piktogram, (**mavi kısımlar** işaret alanının **en az %50'ini kapsayacaktır**)

Emniyet kemeri kullan

Kulak koruyucusu kullan

Yüz siperi kullan

Maske kullan

Baret tak

Eldiven giy

Koruyucu elbise giy

İş ayakkabısı giy

Yaya yolunu kullan

İşaret Levhaları

Acil Çıkış ve İlk Yardım İşaretleri

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri : Dikdörtgen veya kare biçiminde, yeşil zemin üzerinde beyaz piktogram, (yeşil kısımlar işaret alanının en az %50'ini kapsayacaktır)

Acil çıkış ve kaçış yolu

Yönler

ilkyardım

Sedye

Güvenlik duşu

Göz duşu

İşaret Levhaları

Yangınla Mücadele İşaretleri

11.2. Kullanılacak İşaret Levhaları

Yangınla Mücadele İşaretleri : Dikdörtgen veya kare biçiminde, kırmızı zemin üzerinde beyaz piktogram, (**kırmızı kısımlar** işaret alanının **en az %50'ini kapsayacaktır**)

Yönler

Yangın hortumu

Yangın merdiveni

Yangın söndürme
cihazı

Acil Yangın Telefonu

İşaret Levhaları

Engeller ve Tehlikeli Yerlerde Kullanılan İşaretler

- Engellere çarpma, düşme ya da nesnelerin düşme tehlikesinin bulunduğu yerler ile işletme tesisleri içinde çalışanların çalışmaları esnasında dolaştıkları bölgeler, ***birbirini takip eden sarı ve siyah ya da kırmızı ve beyaz renk*** şeritleriyle işaretlenir.
- ***Sarı-siyah*** ya da ***kırmızı-beyaz şeritler*** yaklaşık olarak 45 derece açıyla ve aynı büyüklükte boyanır.

Kişisel Koruyucu Donanım

- Çalışanı; yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen bir veya birden fazla riske karşı koruyan, çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan, bu amaca uygun olarak tasarımı yapılmış tüm alet, araç, cihaz ve malzemeyi ifade eder.
- İşverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, çalışanlarda iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler.
(4857 Sayılı İş Kanunu-Madde 77)
- Kişisel koruyucu donanım, risklerin, toplu korumayı sağlayacak teknik önlemlerle veya iş organizasyonu ve çalışma yöntemleriyle önlenemediği veya tam olarak sınırlandırılmadığı durumlarda kullanılacaktır.
(Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hk.Yönetmelik- Madde 5)

Kişisel Koruyucu Donanım Çalışanların Sorumlulukları

- KKD'yi gerektiği şekilde ve devamlı olarak kullanmak,
- **Verilen eğitimlere katılmak ve ihtiyaç duydukları konularda eğitim talebinde bulunmak,**
- KKD bakımını, temizliğini gerektiği şekilde ve periyotta yapmak,
- **Değiştirilecek veya tamir edilecek KKD ihtiyaçlarını amirlerine/şeflerine iletme,**
- KKD kullanımına ilişkin talimatları öğrenmek ve titizlikle uygulamak zorundadırlar.

Kişisel Koruyucu Donanım KKD Özellikleri

- Kendisi ek risk yaratmadan ilgili riski önlemeye uygun olacaktır,
- İşyerinde var olan koşullara uygun olacaktır,
- Kullanan çalışanın sağlık durumuna ve ergonomik gereksinimlerine uygun olacaktır,
- Gerekli ayarlamalar yapıldığında kullanana tam olarak uyacaktır,

Kişisel Koruyucu Donanım KKD Özellikleri

- **KKD'ler kazaları ve tehlikeleri azaltmazlar veya önlemezler, ancak kullanıldıklarında yaralanmaları ve ölümleri önlerler veya azaltırlar,**
- **KKD'ler tehlikeleri başka bir yere taşıyabilirler. Örneğin zehirli kimyasallar, giyilen ayakkabı vasıtasıyla ofis, yemekhane gibi diğer yerlere taşınabilir. Bundan dolayı temizlik son derece önemlidir.**

Kişisel Koruyucuların Sınıflandırılması

- **Baş Koruyucuları** (Baretler)
- **Kulak Koruyucuları** (Kulak tıkaçları vb cihazlar, tam akustik baretler, kapalı devre haberleşme alıcısı olan kulak koruyucuları, iç haberleşme donanımlı kulak koruyucular)
- **Göz ve Yüz Koruyucuları** (Gözlükler, baretli (miğferli) siperler, el ve yüz siperleri)
- **Solunum Sistemi Koruyucuları** (Gaz, toz ve radyoaktif toz filtreli maskeler, hava beslemeli solunum cihazları, dalgıç donanımı, hava temizleyici maskeler vb.)
- **Gövde ve Karın Bölgesi Koruyucuları** (Ceket-pantolon, tulum, iş önlüğü, yansıtıcı giysi yada yelek, emniyet kemeri)
- **El ve Kol Koruyucuları** (Eldivenler, parmak koruyucuları, bilek koruyucuları, kolluklar)
- **Ayak ve Bacak Koruyucuları** (Koruyucu ayakkabılar, botlar, çizmeler)
- **Cilt Koruyucuları**
- **Vücut Koruyucuları**

Kişisel Koruyucu Donanımlar

Kişisel Koruyucu Donanımlar

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

- Ramak kala olayları yetkili kişiye mutlaka bildirilmelidir.

Ramak Kala (Ucuz Atlatma):

Yaralanmaya, hastalığa veya hasara yol açmayan olaylara denir. Ucuz atlatmalar kazaların habercisidir.

Örneğin;

- Yürürken yukarıdan tam yanınıza bir parça düşerse,
- Yerde duran bir parçaya takılıp tökezlerseniz,
- Kaygan zeminde kayıp yere düşmezseniz, vs...

Lütfen Hemen Haber Verin!!!

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

- Her türlü yasak, zorunluluk ve ikaz işaretlerine uymalıdır,
- Gördükleri en küçük tehlikeli durum ve davranışı derhal en yakın amirine bildirmelidir,
- Çalıştıkları yeri daima temiz, tertipli ve düzenli tutmalıdırlar,
- İş sağlığı ve güvenliği hususunda sorumluluklarını yerine getirirken ihtiyaç duyduğu tüm gereksinimleri amirlerinden yazılı olarak talep etmelidir,

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

- Çalışma sırasında,
işin gerektirdiği kişisel koruyucu
donanım kullanılmalıdır.

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

**SİGARA
İÇİLMEZ**

- Belirtilen yerler haricinde yemek yenmemeli ve sigara içilmemelidir.
- İşyeri sahası içerisinde; koşmak, bağırarak, bir şey fırlatmak, boğuşmak ve fiziksel şakalar yapmak tehlikelidir.

**İŞYERİNDE, EL ŞAKASI
YAPMAK ve KAVGA
ETMEK YASAKTIR!**

ETMEK YASAKTIR!

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

**YANGIN
SÖNDÜRME
CİHAZI**

- En yakın yangın söndürücü, alarm düğmesi ve acil çıkış kapısının yeri herkes tarafından bilinmeli, yangın ekipmanlarının önü kapatılmamalıdır.

Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

- Hayatınızı tehdit eden bir durumla karşılaştığınızda, yaptığınız işi derhal bırakarak şefinize bilgi veriniz.

TEŞEKKÜRLER